

VERMES MIKLÓS Fizikaverseny
2014. április 12.
II. forduló

Vermes Miklós
(1905-1990)

Kossuth-díjas középiskolai fizika-, kémia- és matematikatanár,
kiváló tankönyvíró és kísérletező.

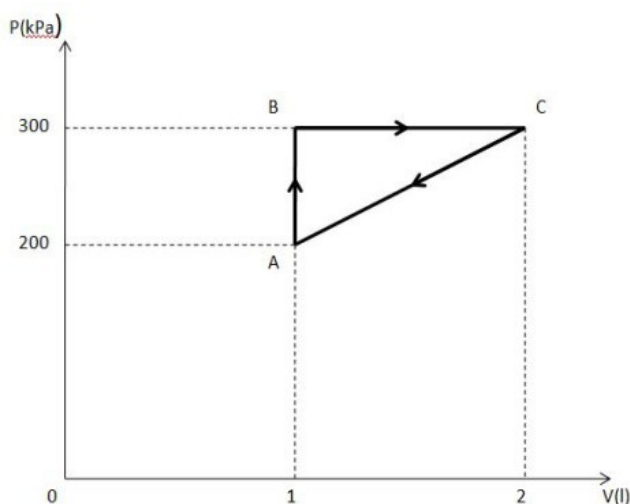
X. osztály

I. feladat

- a) Nappal a tengerparton rendszerint a tenger felől fúj a szél. Magyarázd meg, miért! 1 p
- b) Milyen körülmények között lehet nagyobb egy tápforrás kapcsolófeszültsége, mint az elektromotoros feszültsége? 2 p
- c) Egy karácsonyfa izzósor 12 sorba kötött izzóból áll. Legfeljebb hány mérésből tudjuk megtalálni a hibás izzót, ha rendelkezésünkre áll egy voltmérő? 2 p
Magyarazzuk meg a mérés menetét!
- d) Egy tartály oldalán kis méretű rés található. A tartályban levő levegőt egy fűtőrendszer állandó $t = 60^\circ\text{C}$ hőmérsékleten tartja. A tartályon kívül a levegő nyomása $p_0 = 100 \text{ kPa}$, hőmérséklete 0°C . Bizonyos idő elteltével a tartályban a levegő nyomása állandósul. 5 p
Mekkora ez a nyomás?

II. feladat

- a) Bizonyos mennyiségű ideálisnak tekinthető gáz az ábrán látható körfolyamatban vesz részt. 5 p
A körfolyamat hatásfoka $\eta = \frac{1}{18}$. Lehet-e a gáz oxigén?

- b) Hogyan mérhetjük meg egy r belső ellenállású áramforrás elektromotoros feszültségét két, ismeretlen belső ellenállású voltmérővel? Vezessük le a képletet, melynek alapján ki tudjuk számítani a kért mennyiséget a mért adatokból! 5 p

III. feladat

Egyik végén zárt, vízszintes hengerben sűrűdásmentesen mozgó dugattyú kétatomos gázt zár el. A dugattyút a henger végével egy nyújthatatlan $l_0 = 50 \text{ cm}$ hosszú rugó köti össze. Kezdetben a gáz hőmérséklete $T_0 = 560 \text{ K}$, nyomása $p_0 = 100 \text{ kPa}$. A hengerben levő gázt lassan lehűtjük T_1 hőmérsékletre, hogy a rugó hossza felére csökkenjen. Ezután lassan T_2 hőmérsékletre melegítjük, míg a rugó hossza $1,5 l_0$ lesz.

- a) Tudva, hogy $T_2 = 4T_1$, határozzuk meg T_1 és T_2 értékét! 3 p
- b) Ábrázoljuk a folyamatokat p - V diagramban! 2 p
- c) A hűtés során a gáztól $Q_{01} = 1060 \text{ J}$ hőt veszünk el.
Határozzuk meg a gáz kezdeti térfogatát! 3 p
- d) Mennyi hőt kell közölni a gázzal melegítéskor? 2 p